

TRŽIŠTE OSIGURANJA U MAKEDONIJI U 2015. GODINI

Insurance market of Macedonia in 2015

Poslovni procesi na tržištu osiguranja u R. Makedoniji u 2015. godini odvijali su se u okruženju kakvo je bilo sa 2.028.000 stanovnika, sa rastom BDP-a od 3,7 %, prosečnom platom od 375 EUR i stranim ulaganjima od samo 171 milion EUR te u uslovima domaće političke krize.

U ovakvom okruženju, tržište osiguranja u R. Makedoniji pokazalo je u 2015. godini rast od 8,5 %, koje predstavlja najveći rast u zadnje tri godine. U apsolutnim brojkama, polisirana je ukupna premija od 134.629.000 EUR, od čega 116.727.000 EUR podpada na neživotna osiguranja (rast od 6,34 %), i 17.902.000 na osiguranje života (rast od 23,94 %). Ovo predstavlja dobru bazu za optimistično planiranje, očekivanje rasta i razvoj tržišta osiguranja u R. Makedoniji za 2016. godinu.

Na osnovu ovih podataka, za 2015. godinu u relativnim brojkama, pokazalo se da rast osiguranja može da bude 2,2 puta veći od rasta BDP-a (3,7 %). Detaljnom analizom svih parametara razvoja tržišta, pokazuje se da industrija osiguranja u R. Makedoniji, posle uvođenja regulative krajem 2009. godine, sa aspekta usklađivanja sa standardima i principima osiguranja, već je usklađena. U tom periodu, a šta se pokazalo i u 2015. godini, osiguravajuće kompanije, putem sprovođenja procesa interne reorganizacije poslovanja i putem širenja i jačanja prodajne mreže, mogu imati veći rast premije od rasta BDP-a.

Tržište osiguranja u R. Makedoniji zakonski je uređeno i finansijski stabilno. U poslednjih pet godina usvojen je veliki broj podzakonskih akata, a izmenom i dopunom zakonske regulative, Agencija za superviziju osiguranja (ASO) je stvorio ambijent u kojem se osiguravajuća industrija lakše nosila sa finansijskom krizom i drugim domaćim rizicima, omogućivši joj oporavak i pozitivne finansijske rezultate na duži rok. Potvrda ovakvih stanja je finansijska stabilnost u sferi osiguranja, mereno svim parametrima relevantnim za prikaz stanja u oblasti osiguranja. Na ovakvo stanje, u 2015. godini uticaj imaju i vladine mere u subvencioniranju premije za osiguranje u poljoprivredi u visini od 60 %, kako i participacija države u formiranju EVROPA RE za reosiguravajuću podršku u osiguranju privrede.

Glavni regulatorni okvir, u kojem su propisani zahtevi za rad kompanije, zahtevi za korporativno upravljanje, finansijsko izveštavanje i nadzor, je Zakon za superviziju osiguranja.

Ovaj Zakon, zaključno sa 2015. godinom, u velikoj je meri usuglašen sa evropskim direktivama za osiguranje i režimom Solventnost I. Uzimajući u vidu nacionalni program za usvajanje, za usklađenje osiguranja sa Solventnosti II, i strateške obaveze zemlje za punopravnu integraciju u EU, u bliskoj budućnosti, 2016. i 2017. godini, očekuje se usvajanje novog zakona za osiguranje i uspostavljanje novih odredbi za osnivanje i rad osiguravajućih društva, koje će imati obavezu da u potpunosti ukorporiraju odredbe Direktive Solventnost II.

Kada se pogledaju brojke, u strukturi učešća određenih klasa osiguranja na ukupnom tržištu po godinama, jasno se vidi da na račun obaveznih osiguranja postoji rast učešća neobaveznih osiguranja. Pre svega, rast se odnosi na individualna osiguranja i građanska osiguranja. Tako su u 2015. godini učešće osiguranja automobilske odgovornosti (odgovornost za treće lice i kasko) pali na 44 % od 47 % u 2013. godini. Na račun toga, zbog organskog rasta, imamo povećanje učešća u ukupnoj premiji kod neobaveznih osiguranja. Osiguranje života povećalo je učešće od 10 % u 2013. godini na 13,3 % u 2015. godini. Ostala neobavezna osiguranja, pre svega osiguranje imovine, povećala su svoje učešće od 18 % u 2013. godini na 19,8 % u 2015. godini.

Ovo ukazuje da je industrija osiguranja na pravom putu da se razvija u pravcu prema onim tipovima osiguranja (neobavezna) koji predstavljaju izazov za rast tržišta, zbog minimalne penetracije u odnosu na polja osiguranja, a to su:

- Životno osiguranje
- Dopunsko zdravstveno osiguranje
- Profesionalna odgovornost
- Osiguranje poljoprivrede
- Osiguranje domaćinstva (kuće i stanovi)
- Osiguranje za mala preduzeća i poduzetnike

Sa aspekta finansijskog poslovanja, osiguravajuća industrija u R. Makedoniji u 2015. godini na polju profitabilnosti, isto tako, ostvarila je najveći pozitivni finansijski rezultat u zadnjih tri godine, u apsolutnom iznosu od 8.200.000 EUR.

Kada se izvrši analiza ostvarenih finansijskih rezultata, nepovoljan je fakt šta je ovaj profit 85 % ostvaren samo od 7 kompanija, a ostalih 7 kompanija, od ukupno 14 na tržištu, završili su 2015. godinu sa malim profitom ili gubitkom. Ako se pogledaju tehnički koeficijenti poslovanja za 2015. godinu, gde je štetni količnik 48 % i na nivou je industrije u regionu, za razliku od troškovnog količnika koji iznosi 60 % i odstupa od svih standarda i principa poslovanja u osiguranju, jasno se vidi u kom pravcu i na čemu treba da se fokusiraju kompanije na tržištu R. Makedonije u budućnosti. Na osnovu analize

pozitivnih finansijskih rezultata i ostvarenih tehničkih koeficijenta poslovanja, kad je reč o profitabilnosti kompanije, jasno proizlazi da se 80 % od profita regenerira putem drugih ekonomskih potencijala, a ne od *core business*. Na osnovu iskazanog, i osnovnih podataka i brojki datih u prezentaciji za 2015. godini, jasno proizlaze zaključci u kojima tri segmentima treba da se fokusiraju osiguravajuće kompanije na tržištu R. Makedonije u budućnosti:

1. Tražiti rast i razvoj osiguranja u klasama osiguranja gde je penetracija izuzetno mala;
2. Razvijati nove produkte i tipove osiguranja, koje su već razvijeni na evropskim tržištima osiguranja i
3. Izuzetni fokus staviti na kvalitetno upravljanje troškovima poslovanja.